

KLIMATSKE PROMJENE I ZAŠTITA OZONSKOG SLOJA

UVOD

Ovo su neizbježne teme koje su s vremenom postale toliko kompleksne i uključuju dugoročno planiranje da ih se moralo izdvojiti u jedan poseban zakon. Svakodnevno smo svjedoci kako se vremenskim nepogodama i razornoj sili prirode uglavnom ne možemo suprotstaviti već nam preostaje sanirati nastalu štetu. Stoga je naročito važno hoćemo li u predstojećim godinama uspjeti reducirati emisije štetnih plinova u atmosferu, odnosno možemo li našim odlukama i postupanjem usporiti rast globalne prosječne temperature i širenje ozonskih rupa. Potpisani su razni Sporazumi, Konvencije i Protokoli kojima većina zemalja podržava zaštitne mjere, no glavni onečišćivači pronalaze razne izgovore kako ne bi morali preuzeti odgovornost.

Hrvatska daje svoj maksimalni doprinos iako je utjecaj naše industrije na globalne klimatske promjene neznatan. Naravno, veliku ulogu u svemu igra novac koji se mora izdvajati da bi predložene mjere bile učinkovite i dovele do stabilizacije klimatskih promjena odnosno usporile sve negativne učinke koje svjesno ili nesvjesno širimo oko sebe. Novi zakon bi u potpunosti trebao biti usklađen s EU zakonodavstvom, a nakon čitanja nacрта prijedloga tog zakona, autor je htio proširiti sliku o ovoj problematici, te opisati što su sve Ministarstvo zaštite okoliša i energetike (MZOE) i odgovorne institucije morale do sada odraditi odnosno što im još predstoji.

STAKLENIČKI PLINOV I STAKLENIČKI UČINAK

Kada se govori o stakleničkim plinovima, važno je napomenuti da bi bez njih, odnosno bez stakleničkog učinka, Zemlja bila puno hladnija i životni uvjeti na njoj bili bi puno suroviji. Kako staklenički plinovi ne dopuštaju toplinskom zračenju iz svemira da se u potpunosti odbije od površine i vrati u svemir već ga zadržavaju u slojevima atmosfere, problem nastaje kada tog zračenja Zemlja zadrži previše. Netko tko živi u hladnijim krajevima sigurno se ne bi bunio kada bi zbog globalnog zatopljenja mogao dulje uzgajati žitarice ili uzgajati egzotično bilje u svojim krajevima. No, to bi za druge krajeve značilo sušu, nestašicu vode, glad i sve druge katastrofalne posljedice.

Nisu svi staklenički plinovi jednako zastupljeni, a niti jednako ne pridonose stakleničkom učinku. Najzastupljeniji su oni koji nastaju prirodnim procesima, a to su vodena para (H_2O) koja nastaje isparavanjem hidrosfere i transpiracijom biljaka, ugljični dioksid (CO_2) kao rezultat aerobnog disanja i gorenja, metan (CH_4) oslobođen iz naslaga leda koji se sve više topi te ozon (O_3), a čovjek je kroz industriju u „jednadžbu“ ubacio dušikov suboksid (N_2O), klorofluorovodike (HFC-i, PFC-i) i sumporov heksafluorid (SF_6). Iako većina ne voli ili ne razumije svrhu upotrebe jednadžbi, kod klimatskih promjena matematika je egzaktna i neumoljiva. Ovdje ne uspoređujemo kilogram zlata s kilogramom perja, koji bi nam možda i vi-

zualno dočarali razliku između doprinosa CO₂ i metana na klimatske promjene, već u jednadžbu uvodimo nepoznanicu „čovjekovo ponašanje“, a ono bitno utječe na krajnji ishod.

Drugim riječima, ako se ništa ne poduzme, ovim tempom rasta populacije na Zemlji i potrebama koje ta populacija ima, a industrija mora zadovoljiti, prema mišljenjima znanstvenika pojačat će se staklenički učinak. Zbog navedenog će doći do globalnog porasta temperature, a to bi ubrzalo otapanje ledenjaka, što bi za posljedicu imalo porast razine mora koje bi znatno ugrozilo priobalne gradove kao i neke otočne skupine u oceanima.

Osim otapanja ledenjaka moguće bi se smanjile i količine snijega i leda u planinama koje su glavni izvor svježe pitke vode za sve glavne rijeke koje protječu kroz sva uglavnom gusto naseljena područja. To pak uzrokuje problem u smanjenju mogućnosti navodnjavanja kao i dostupnosti pitke vode za rastuću populaciju Zemlje.

OKVIRNA KONVENCIJA O KLIMATSKIM PROMJENAMA UN-a KAO FORMULA ZA SPAS

Izvorno na engleskom, United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), je konvencija prihvaćena u New Yorku u svibnju 1992., a potpisana na samitu u Rio de Janeiru i lipnju iste godine. Istu je do sada ratificirala 191 država, a temeljni cilj joj je „... postignuti stabilizaciju koncentracija stakleničkih plinova u atmosferi na razini koja će spriječiti opasno antropogeno djelovanje na klimatski sustav. Ta razina treba se ostvariti u vremenskom okviru dovoljno dugom da omogući ekosustavu prilagodbu klimatskim promjenama, da se ne ugrozi proizvodnja hrane i da se omogući nastavak ekonomskog razvoja na održiv način“ (izvor: <https://mzoe.gov.hr>).

Republika Hrvatska je 1996. godine postala stranka UNFCCC-a i preuzimanjem određenih obveza odlučili smo se uključiti u „globalnu igru“, a od 2007. godine nakon ratifikacije postali smo punopravna članica Kyotskog protokola. Kyotski protokol definirao je spomenutih šest naj-

zastupljenijih stakleničkih plinova (CO₂, CH₄, O₃, N₂O, HFC odnosno PFC i SF₆) i polazi od činjenice da za globalno zatopljenje nije važno gdje je došlo do porasta odnosno smanjenja emisija u geografskom smislu. Osnovna zadaća mu je kroz sustav osigurati smanjenje emisija uz minimalne troškove. U sklopu UNFCCC-a potkraj 2015. godine prihvaćen je Pariški sporazum na kojem je zadan cilj da se do 2100. godine smanjenjem emisija ograniči rast globalne temperature na 1,5 °C. Potrebno je istaknuti da uz nekoliko razvijenih država, jedan od najvećih zagađivača, Sjedinjene Američke Države nisu ratificirale Protokol jer smatraju da bi isti bitno utjecao na razvoj njihovog gospodarstva zbog sredstava koja bi morali izdvajati za funkcioniranje sustava.

Pariški sporazum koji je na snagu stupio 2016. godine imao je i dodatni cilj koji je za EU i zemlje članice značio postizanje smanjenja emisija, na razini cjelokupnog gospodarstva, za najmanje 40 % do 2030. godine. Da bi se uspjelo postići zadani cilj, sve je usmjereno na sustav trgovanja emisijama Europske unije (engl. EU Emission Trading System – EU ETS), a za sektore koji su izvan trgovanja, zemlje članice dobile su nacionalne kvote koje se ne smiju prekoračiti.

EMISIJE STAKLENIČKIH PLINOVA I USPOSTAVA SUSTAVA

Za početak je potrebno razjasniti neke osnovne pojmove od kojih je prvi *emisija*, a ona je prema definiciji danoj u pojmovima važećeg Zakona o zaštiti zraka „ispuštanje u atmosferu stakleničkih plinova iz izvora u nekom postrojenju ili ispuštanje stakleničkih plinova iz zrakoplova pri obavljanju djelatnosti navedenih u Prilogu I. Direktive 2003/87/EZ koji su određeni za te djelatnosti“, zatim *emisija stakleničkih plinova po energetskoj jedinici* je „ukupna masa emisije stakleničkih plinova izražena kao ekvivalent CO₂ pridružena tekućem naftnom gorivu stavljenom na tržište, podijeljena s ukupnim sadržajem energije u tekućem naftnom gorivu stavljenom na tržište (izraženo kao njegova donja toplinska vrijednost)“. Za trgovanje emisijama važna je i definicija *emisij-ska jedinica* koja je „pravo na emisiju jedne tone ekvivalenta ugljikova dioksida (CO₂) koja važi za određeno razdoblje i koje se može prenositi

u skladu sa zakonom“. Za kraj ostaje definicija *trgovanje emisijama*, a to je „instrument Kyotskog protokola koji omogućuje trgovinsku razmjenu s emisijskim jedinicama među strankama Priloga I. Konvencije“.

Obveza nakon ratifikacije Protokola bila je i uspostava Nacionalnog sustava za praćenje emisija stakleničkih plinova kako bi se dobio Inventar stakleničkih plinova, a kasnije je оформljen Nacionalni registar emisija stakleničkih plinova kojeg vodi Ministarstvo zaštite okoliša i energije (MZOE) uz obvezu izrade Izvješća o emisijama na godišnjoj osnovi. Izvori i odljev emisija stakleničkih plinova bili su podijeljeni u šest glavnih sektora: energetika, industrijski procesi, korištenje otapala, poljoprivreda, korištenje zemljišta, promjene u korištenju zemljišta i šumarstvo (LULUCF) i gospodarenje otpadom. Od 1. siječnja 2018. godine započelo se i s praćenjem emisija iz pomorskog prometa na temelju Uredbe (EU) 2015/757. Za prikaz emisija stakleničkih plinova dogovorno je uzeta izvedena jedinica mase gigagram (Gg): milijun kilograma ili tisuću tona.

Zbog provedbe mjera za ostvarenje cilja za smanjenje stakleničkih plinova do 2030. godine u sklopu EU ETS-a od 2021. godine uspostavljaju se Inovacijski i Modernizacijski fond čiju će provedbu aktivnosti osiguravati MZOE sa središnjim tijelom za energetiku.

SUSTAV TRGOVANJA EMISIJAMA STAKLENIČKIH PLINOVA - EU ETS

Da bi se pojasnio ovaj sustav, možda je najvažnije napomenuti da polazi od pretpostavke da su zemlje članice kroz Inventar stakleničkih plinova definirale, a putem Nacionalnog registra prate moguće emisije koje se emitiraju u zrak na njihovom području, a tada se uzima zbroj svih tih emisija i onda se kroz Registar Unije raspodjeljuju emisijske jedinice. Dakle, osnovna zamisao je da se učinkovitim sustavom trgovanja emisijskim jedinicama, čija se količina postupno ograničava, smanjuju i emisije stakleničkih plinova iz postrojenja i zrakoplova te se time na troškovno učinkovit način pridonosi ublažavanju klimatskih promjena.

Za svako razdoblje trgovanja raspodjela emisijskih jedinica provodi se prodajom putem dražbe uz napomenu da se postrojenjima za proizvodnju električne energije kao i postrojenjima za hvatanje, transport ili skladištenje ugljikova dioksida ne mogu besplatno dodijeliti emisijske jedinice. Kada se govori o količinama emisijskih jedinica koje su dodijeljene besplatno, važno je napomenuti i razdoblja dodjele od kojih je prvo razdoblje bilo od 2013. godine, a udio besplatnih emisijskih jedinica iznosio je 80 % od utvrđenih količina emisija. U skladu s planom smanjenja svake godine se za jednake iznose smanjuje i količina besplatno dodijeljenih emisijskih jedinica, a 2020. godine će taj udio u odnosu na 2013. godinu biti smanjen za 30 %.

U sljedećem razdoblju od 2021. do 2025. godine količina emisijskih jedinica koja će se dodijeliti besplatno iznosi 30 % od količine utvrđene u skladu s odredbama Uredbe Komisije (EU) 2019/331 i važećim uputama Europske komisije donesenih na temelju te Uredbe. Emisijske jedinice koje su izdane od 1. siječnja 2013. godine nadalje vrijede neograničeno.

No, kako to ustvari funkcionira u praktičnom smislu, možda je najjednostavnije prikazati na praktičnom primjeru. Ako operater ima kvotu dodijeljenih besplatnih emisijskih jedinica, dok god istu nije prekoračio, sav višak emisijskih jedinica može prodati bilo kojem operateru koji uopće nema pravo na besplatne emisijske jedinice ili je već premašio dodijeljenu kvotu.

Zbog lakšeg razumijevanja ponovimo da je emisijska jedinica, pravo na jednu tonu ekvivalenta ugljikova dioksida (CO₂) i uzmimo slučaj u kojem operater iz Hrvatske na dražbi od svojih 100.000 nudi 2.000 emisijskih jedinica, a operater iz Portugala od svojih 100.000 nudi 1.500 emisijskih jedinica. Oba operatera su u tzv. „zelenom“ području, tj. neće prekoračiti dodijeljene emisijske jedinice. Operater iz Njemačke je u tzv. „crvenom“ području jer je prekoračio svoju kvotu pa je kupnjom 3.500 emisijskih jedinica opet došao u „zeleno“ i ima rezervu emisijskih jedinica do kraja godine. Na taj način su geografski gledano tri različita operatera ispod dopuštenih količina, tj. došlo je do preraspodjele emisijskih jedinica, s time da su neki zaradili na njima, a

drugi su morali platiti. Stoga ako je netko modernizirao postrojenje i na taj način „uštedio“ dodatne emisijske jedinice za prodaju, osim smanjenih emisija imat će manji negativni utjecaj na okoliš, ali i priliku za dodatnu zaradu.

Važno je istaknuti da operater postrojenja u Hrvatskoj može obavljati djelatnost kojom se ispuštaju staklenički plinovi samo ako ishodi od MZOE dozvolu za emisije stakleničkih plinova. Iako postoje veća i manja postrojenja koja ispuštaju stakleničke plinove, uglavnom su ona veća postrojenja u sustavu trgovanja dok su mala postrojenja isključena iz sustava trgovanja, ali svejedno imaju obvezu praćenja i dostave izvješća o emisijama na razini godine. Moguće je i ponovno uključivanje u sustav trgovanja emisijama nakon privremenog isključenja.

U Republici Hrvatskoj registrirano je 60 operatera koji su u sustavu trgovanja emisijama stakleničkih plinova kroz sektore: zrakoplovstvo predstavlja naš jedini nacionalni operator zrakoplova, proizvodnja energije kroz izgaranje goriva sa 26 operatera, proizvodnja opeke i keramike sa 14 operatera, proizvodnja kamene vune sa 2 operatera, proizvodnja umjetnih gnojiva sa 2 operatera, proizvodnja cementa sa 4 operatera, proizvodnja vapna i kalciniranje dolomita odnosno magnezita sa 1 operaterom, proizvodnja sirovog željeza i čelika sa 6 operatera, rafinerije nafte sa 4 operatera (izvor: <http://ec.europa.eu/environment/ets>).

Sredstva za podmirivanje troškova administriranja sustava trgovanja emisijskim jedinicama i ostali troškovi osiguravaju se kroz 5 % iznosa od prodaje putem dražbi u sklopu EU ETS-a. Sva sredstva uplaćuju se u državni proračun Republike Hrvatske.

PRAĆENJE, IZVJEŠĆIVANJE I VERIFIKACIJA

Operateri postrojenja i operatori zrakoplova obvezni su pratiti emisije stakleničkih plinova i dostaviti izvješće o emisijama i izvješće o verifikaciji. Dok operateri postrojenja svoja izvješća predaju MZOE do 1. ožujka tekuće godine za proteklu, operatori zrakoplova uz taj rok imaju i obvezu praćenja emisija stakleničkih plinova od

1. siječnja do 31. prosinca svake kalendarske godine, te dostaviti MZOE verificirano izvješće za prethodnu godinu do 31. svibnja tekuće godine. Za operatore zrakoplova prva godina za izvješćivanje je 2019. godina. Za mrežni unos, obradu i prikaz podataka koristi se elektronička programska oprema MZOE.

Podaci dobiveni praćenjem emisija stakleničkih plinova unose se u izvješće, a izvješće se mora verificirati od strane pravne osobe koja je akreditirana za obavljanje stručnih poslova verifikacije izvješća prema Uredbi Komisije (EU) br. 2018/2067 i normi HRN EN/ISO 14065:2013. Ako se tijekom verifikacije izvješća ustanove odstupanja od plana praćenja, verifikacija se obustavlja i verifikator može predložiti izmjenu plana praćenja, a bilo kakvu izmjenu u planu praćenja mora dostaviti na odobrenje u MZOE. Ako operater postrojenja, odnosno operator zrakoplova ne dostavi izvješće ili izvješće čija verifikacija nije cjelovita, MZOE po službenoj dužnosti procjenjuje i verificira izvješće na trošak operatera ili operatora.

Za potrebe verificiranja, pravna osoba koja radi verifikaciju izvješća dužna se akreditirati pri Akreditacijskom tijelu koje ga kasnije i kontrolira i po potrebi poduzima određene radnje. Pravna osoba koja je izradila izvješće o emisijama ili plan praćenja emisija stakleničkih plinova za određeno postrojenje ili operatera zrakoplova ne može raditi i verifikaciju izvješća. O procijenjenim emisijama MZOE donosi rješenje. Na temelju rješenja MZOE operateru postrojenja i operatoru zrakoplova izdaje količinu emisijskih jedinica za svaku godinu razdoblja trgovanja koje se dodjeljuju besplatno, razmjerni dio emisijskih jedinica koje mu pripadaju za pojedinu kalendarsku godinu najkasnije do 28. veljače u tekućoj godini.

Za razliku od dostave podataka u MZOE operater postrojenja i operator zrakoplova dužni su do 30. travnja tekuće godine predati količinu emisijskih jedinica u Registar Unije u iznosu koji odgovara verificiranoj ukupnoj emisiji stakleničkih plinova od obavljanja djelatnosti u prethodnoj kalendarskoj godini. Ako ne preda točnu količinu emisija, a to se utvrdi, operater postrojenja ili operator zrakoplova dužan je platiti razliku emisije stakleničkih plinova u iznosu od 100 eura u kun-

skoj protuvrijednosti po toni ekvivalenta ugljikova dioksida koju je ispustio. O tome MZOE donosi rješenje na temelju kojeg se plaća naknada u Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. Ako ne preda iznos emisija u Registar Unije u zadanom roku, nacionalni administrator može izdati nalog za povlačenje iznosa emisijskih jedinica s korisničkog računa.

Imena operatera postrojenja i operatora zrakoplova koji su prekršili obvezu predaje emisijskih jedinica u Registru Unije objavljuju se na mrežnim stranicama MZOE. Način trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova uredbom propisuje Vlada Republike Hrvatske, dok povećanje naknade kroz odluku i besplatnu dodjelu emisijskih jedinica te praćenje i izvješćivanje pravilnikom propisuje ministar MZOE.

SEKTORI IZVAN SUSTAVA TRGOVANJA STAKLENIČKIM PLINOVIMA

Osim prije navedenih sektora koji su uključeni u trgovanje u emisije postoje sektori koji se odnose na korištenje zemljišta, prenamjenu zemljišta i šumarstvo, te emisije stakleničkih plinova u životnom vijeku isporučenih goriva i energije i emisije iz prekomorskog prometa. U tu svrhu svakoj zemlji članici određene su nacionalne kvote u skladu s više Odluka Komisije i to za razdoblje od 2013. do 2020. godine. Za svaku godinu u razdoblju od 2021. do 2030. godine doći će do dodatnih ograničenja u visini nacionalne godišnje kvote.

Za potrebe praćenja i izvješćivanja ovih emisija osnovano je Povjerenstvo za međusektorsku koordinaciju za nacionalni sustav praćenja emisija stakleničkih plinova koje se sastoji od koordinacijske skupine i dvije tehničke radne skupine, tj. tehnička radna skupina za ublaženje i tehnička radna skupina za prilagodbu klimatskim promjenama.

Za ispunjenje obveza ograničavanja emisija do visine nacionalne kvote nadležna su tijela državne uprave nadležna za poslove zaštite okoliša, energetike, prometa, graditeljstva, gospodarstva, poduzetništva, poljoprivrede, šumarstva i turizma.

TVARI KOJE OŠTEĆUJU OZONSKI SLOJ I FLUORIRANI STAKLENIČKI PLINOVIMA

Nakon otkrića svojstava koje imaju freoni od 1930. godine gotovo u svaki rashladni uređaj ugrađivani su freoni (klorofluorouglicji, CFC), a kod aerosola su služili kao potisno sredstvo. Proizvodnja gume i plastike također je uključivala freone. No, kada su se otkrila štetna svojstva freona, od kojih je glavno oštećenje ozonskog sloja, nastoje se upotrebljavati zamjenske tvari. Osim freona najznačajnije mjesto u primjeni zauzimali su haloni koji su korišteni u uređajima za gašenje požara i protupožarnim instalacijama kod starijih građevina gdje se požar nije smio gasiti vodom. Osim freona i halona ozonski sloj oštećuju i ugljik tetraklorid koji se nalazi u otapalima i sredstvima za čišćenje, te u fumigantima, metil bromid koji služi kao sredstvo za fumigaciju tla u staklenicima, a kod nas se najviše upotrebljavaju u proizvodnji presadnica duhana, 1,1,1 triklor etan, odnosno metil kloroform koji se upotrebljava kao otapalo za odmašćivanje strojeva, te nezasićeni klorofluorouglikovodici i nezasićeni bromouglikovodici. Drugim riječima, sve tvari koje sadrže u različitim kombinacijama kemijske elemente klor, fluor, brom, ugljik i vodik su tvari koje oštećuju ozonski sloj (TOOS).

Nakon otkrića i shvaćanja koliko su štetne TOOS nastojalo se pronaći zamjenske tvari (kontrolirane i nove tvari) odnosno zamjensku tehnologiju, što je rezultiralo postupnim smanjivanjem i ukidanjem tih tvari. U Republici Hrvatskoj provodi se nadzor potrošnje tih tvari, zabranjena je proizvodnja te uvoz, ali i korištenje opreme i uređaja koji sadrže ili ovise o TOOS-u. Češćom kontrolom smanjeno je propuštanje iz tih uređaja, a prikupljanjem i uništavanjem TOOS-a, te drugim mjerama pridonosi se na troškovno učinkovit način zaštiti ozonskog sloja. Jedna smo od rijetkih zemalja koja je praktički riješila pitanje halona jer ono malo što je preostalo u staroj tehnologiji i kod vojske je registrirano i čeka skorom zamjenu.

Za razliku od TOOS-a, fluorirani staklenički plinovi koji se upotrebljavaju kao zamjena za TOOS ne uništavaju ozonski sloj, ali imaju potencijal kojim utječu na globalno zatopljenje. Za

sada ne postoji tehnologija koja bi u potpunosti izbacila kontrolirane i nove tvari odnosno fluorirane stakleničke plinove, ali se ide u smjeru da osobe koje se bave tim tvarima moraju uplaćivati naknadu u Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, a tim novcem se nastoji financirati zamjena starih uređaja i opreme s novom tehnologijom koja ne oštećuje ozonski sloj i ne utječe na klimatske promjene.

Nadzire se uvoz/izvoz tih tvari od strane Carine i nadležnih ministarstava, a pravna osoba ili obrtnik može, ako ishodi dozvolu MZOE, obavljati djelatnost prikupljanja, provjere propuštanja, ugradnju i servisiranje rashladnih i klimatizacijskih uređaja i opreme, te dizalica topline i nepokretnih protupožarnih sustava i aparata za gašenje požara. MZOE također izdaje dozvolu centrima za obavljanje djelatnosti prikupljanja, obnavljanja i uporabe kontroliranih tvari i fluoriranih stakleničkih plinova. Sve te osobe upisane su u Registar koji se objavljuje na mrežnim stranicama MZOE, a da bi dobili dozvolu njihovi djelatnici moraju proći stručno osposobljavanje i usavršavanje, za koje od MZOE dobivaju uvjerenje o položenom stručnom ispitu koje vrijedi 5 godina. Program izobrazbe mogu provoditi sveučilišta, veleučilišta, instituti, strukovne organizacije i druge obrazovne ustanove te udruge i druge pravne osobe koje u tu svrhu ishode potrebnu suglasnost

MZOE za provođenje programa izobrazbe. Izdane dozvole mogu se i ukinuti ako se prestane obavljati djelatnost za koju je izdana dozvola ili rješenjem inspektora zaštite okoliša.

ZAKLJUČAK

Na početku teksta je u kontekstu klimatskih promjena i zaštite ozonskog sloja spomenuta jednadžba s glavnom nepoznanicom koju čini ljudsko ponašanje, a ono je ključno kod mjera racionalizacije jer dovoljno je da se jedan manji dio većih zagađivača ne drži zadanih mjera i neće se moći doći do željenog cilja. Ako modernizacija postrojenja upotrebom prihvatljivijih tehnologija rezultira smanjenjem emisija i dovede operatera u poziciju da može prodati višak emisijskih jedinica, to će svakako biti i poticaj drugima.

Sustavom trgovanja emisijskim jedinicama nastoji se postići ravnoteža, ali osiguravaju se i velika sredstva za razne projekte kojima se mogu dodatno smanjiti emisijske jedinice i zadržati se ispod nacionalno dodijeljenih kvota. Republika Hrvatska je unutar sustava i prilagođava se svim EU propisima i sa svojih 60 operatera, koji trguju emisijskim jedinicama, je prisutna, ali nema neku veću ulogu u EU ETS-u.

dr. sc. Branimir Fuk, dipl. ing. rud.

Inspekcija zaštite okoliša, Državni inspektorat RH